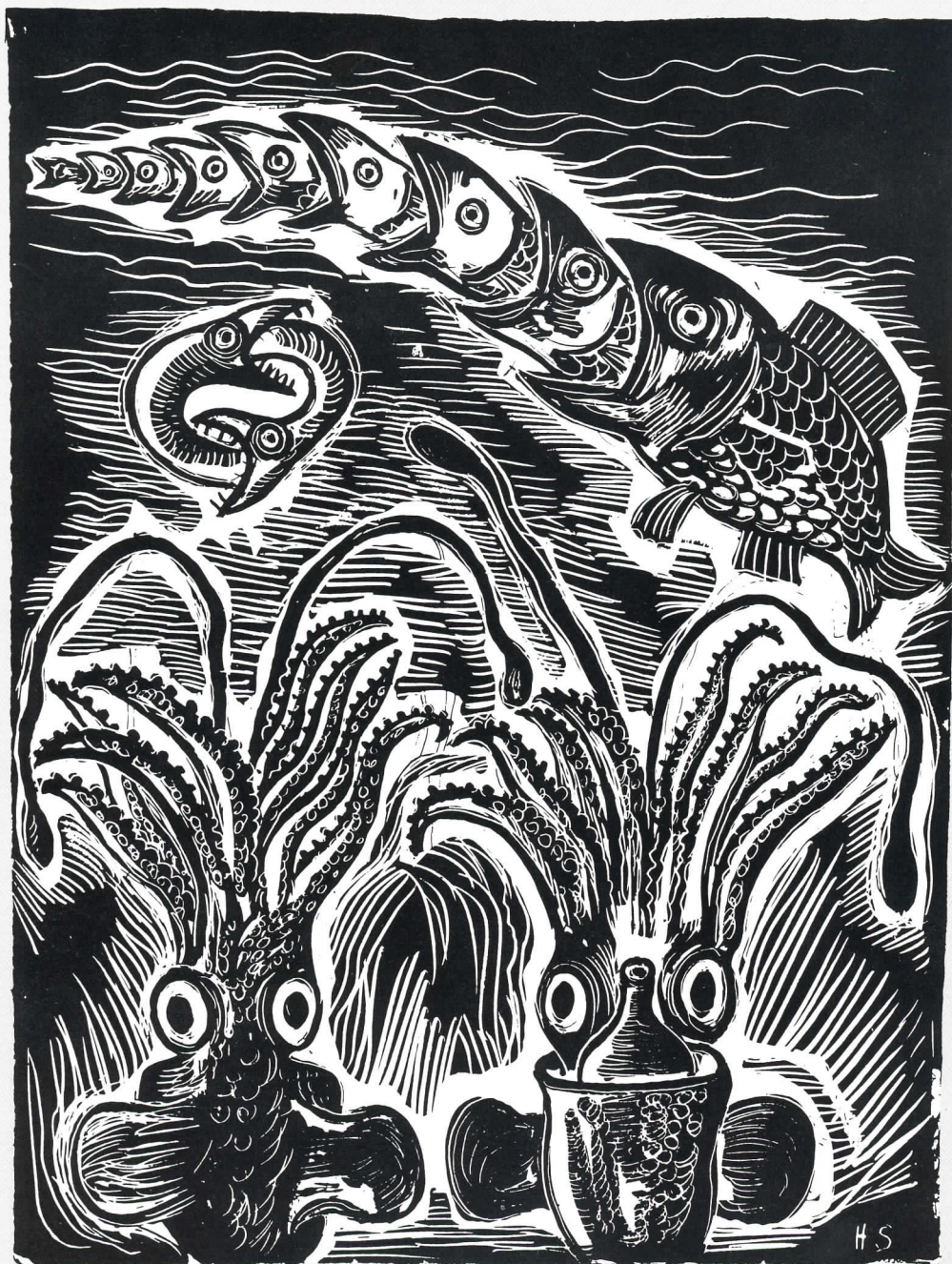

*Der er ingen så døv som den,
der ikke vil høre...*

AARHUSTEATER - PROGRAM NR. 1
SCALAFOYER

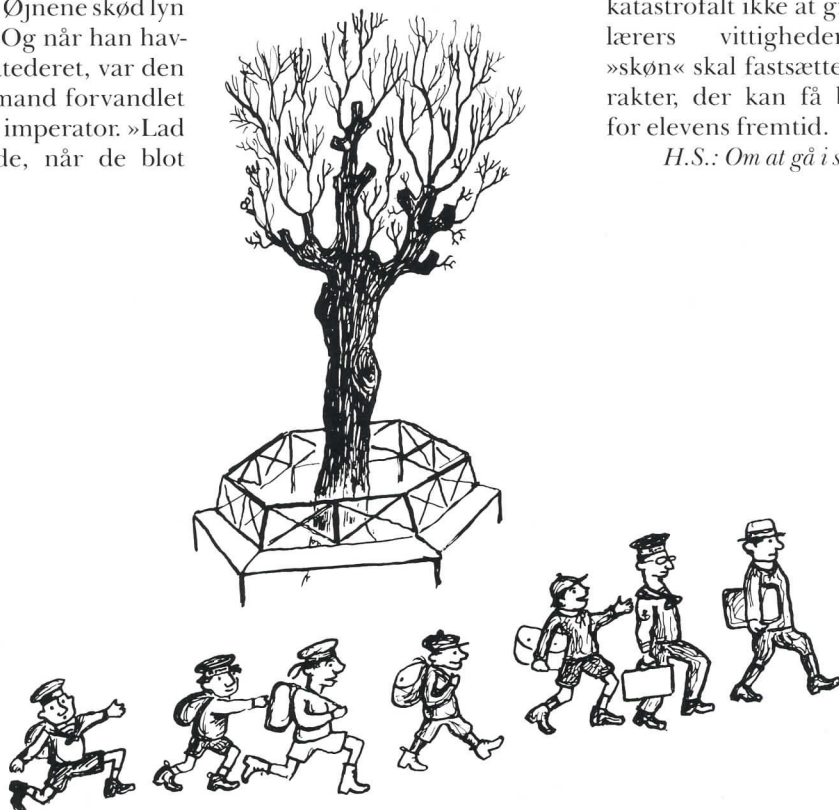
Skolen

Jeg husker en lille bebrillet latinlærer. En lille forsagt mand. En, der blev overset og dårligt behandlet. En, som man skubbede til på gaden og puffede i sporvognen. Han havde vist også huslige sorger. Når han betrådte skolens underlige verden, blev han forvandlet. Han rettede sig op. Øjnene skød lyn bag brillerne. Og når han havde bestøget katederet, var den lille oversete mand forvandlet til en romersk imperator. »Lad dem kun hade, når de blot

frygter!« råbte han i fuldt alvor og hostede. Der er ingen tvivl om, at han legede Sulla eller Nero, når han sad på det gamle beskidte kateder. Her fik han oprejsning for alle de skuffelser og krænkelser, han led ude i den rigtige verden. Den tykke dreng, der findes i enhver klasse, blev hånet på det ubarmhertigste. En dreng med en ko-

misk opadstræbende næse fik at vide, at »man sgu nok en dag tog fejl og hængte sin frakke på hans næse i stedet for en knage«. Den lille lektor tog hævn for alt, hvad han havde lidt ude i livet. Den mindreværdige hævdede sig over for skoledrengene. Vi lo pligtskyldigt, når han slog sig op på den tykke drengs bekostning. Det er katastrofalt ikke at grine ad en lærers vittigheder. Hans »skøn« skal fastsætte en årskarakter, der kan få betydning for elevens fremtid.

H.S.: Om at gå i skole (1935)

Forestillingsleder, lys/lyd: Jan Bach
Suffli: Bente Linde Jensen
Lys: Per Eriksen
Belysningsmester: Niels Emil Larsen
Tonemester: Jens Ravn
Scenemester: Kai Johansen
Malersal: Jens Anker Olsen
Skræddersal: Hanne Gissel,
Mehmet Hilmi
Frisør: Joan Gylling
Rekvisitører: Viggo Bay, Steen Jonassen
Overregissør: Steen Boutrup
Teknisk chef: Jørn Walsøe
Teaterchef: Palle Jul Jørgensen

Foto fra afsluttende prøver: Rolf Linder
Plakatidé: Magnus Brandstrup
Programredaktion: Jørgen Heiner,
Magnus Brandstrup
Tryk: Kannike Tryk A/S, Århus

Premiere 3. september 1988
Opføres frem til 7. oktober 1988
Aarhus Teater Scalafoyer

Forestillingens varighed ca. 1 tim. 40 min.

Der er ingen så døv som den, der ikke vil høre...

Musikalsk Scherfig-Mosaik samlet af JØRGEN HEINER
Komponist: BODIL HEISTER

Iscenesættelse:
JØRGEN HEINER

Scenografi efter Hans Scherfigs junglebilleder:
IVAN MOGENSEN

Kostumer:
HANNE GISSEL

Koreografi:
CHRIS BLACKWELL

Masker:
BARBARA FREUD-MAGNUS

Medvirkende:
BODIL HEISTER
PIA HENNINGSSEN
FLEMMING LARSEN
MERETE VOLDSTEDLUND
KLAUS WEGENER

Citatmosaik

År 2061 - fra Noveller (1961/73)
Skolen - fra Det forsømte forår (1940)
Hvad lærer vi i skolen? - fra Skolebogen (1933)
Skoletimernes ørken - digt af *Otto Gelsted*
Håndbog for ungdommen - essay (1951)
Skyttesang (1935)
To monologer - fra Den forsvundne fuldmægtig (1938)
Det er så sundt - digt (1940)
Majsang (1933)
Forsyn - digt (1931)
Min dreng i arbejdsløhedskøen - digt af *Oskar Hansen*
En rest af håb - digt (1923)
ABC-krigen - fra Krigs-ABC (1961)
Sjov i gaden - kommentar (1965)
Ukulele-Lola - digt (1930)
Whoopee - Amerika - digt (1930)

Det største i verden - digt (1932)
Amerikas ungdom - digt (1930)

PAUSE

Idealistmøde - fra Idealister (1945)
Dansk herregårdskultur - fra Idealister/Frydenholm (1945/62)
Her ligger landet - digt (1944)
Uden for kunstcaféen - snap-shot (1932/79)
Sang ved vugger - essay (1962)
Jul på landet - essay (1965)
Julesang (1935)
Jul - essay (1955)
Nytårssang (1936)
Vi frelser verden - vi sælger den - fra Idealister/Frydenholm (1945/62)
Dansk sommer - digt (1932)
Citatmosaik

Et talent med tre hoveder

Hans Scherfig er en mærkelig mand. Han har skaffet sig et navn både som maler og som skribent, og han er højst forskellig i sine to virksomheder. Som maler er han idylliker og drømmer, der fantaserer om jungleskove og paradisiske sletter med en Noahs ark af trope-dyr, som forfatter en skarp og satirisk samfundsskildrer og kulturkritiker. Lad os prøve at finde sammenhængen mellem disse tilsyneladende modsætninger.

I sine malerier driver han ikke propaganda af nogen art. Han maler fordi det morer ham at male sådan. Har hans billeder en tendens kan det i det højeste være at åbne folks øjne for livets fantasifulde skønhed. Man kan indvende at en maler bør søge sine motiver i den aktuelle virkelighed der omgiver ham, og i sine billeder tage stilling til de problemer der er under debat, benytte sine særlige evner i kampen for fremskridtet. Ved at skildre de fattiges tilværelse, ved at appellere til medfølelsen, ved at afmale krigens rædsler skulle maleren gennem sit arbejde være med til at befordre det sociale fremskridt. Og Scherfig indrømmer at det er et fornuftigt og rimeligt krav at stille til en kunstner, at han ikke må isolere sig og indrette sig i en afsondret æstetisk drømmeverden. Men det er et rent praktisk spørgsmål om malerier er særlig velegnet til kampmiddel. At grafik - plakater, litografier, reproducerede karikaturtegninger - at film og fotografier, der kan

mangfoldiggøres ubegrænset og spredes overalt, er virkningsfulde propagandamidler ser vi hver dag. Men oliemaleriet som kun ses af forholdsvis få, som kun eksisterer i et enkelt eksemplar, kan næppe få stor betydning som formidler af ideer.

Scherfig udfører sine overdådige urskovsbilleder med en urmagerspræcision i alle detaljer. Han udpensler hvert blad og hver tropefugl eller gekko. Denne realisme i udførelsen bidrager kun til at trække drømmen nærmere som gennem en stærk kikkert. Men når et konversationsleksikon misforstår hans teknik og kalder ham naivist, protesterer han. Han maler ganske bevidst, vælger og vrager som andre håndværkere, der er ikke noget naivt ved det.

Han maler aldrig efter model og har aldrig set en urskov eller savanna, men berejste folk siger at det ligner - naturen er bare meget mere forunderlig end man kan vise på et billede, og dyrene er mere paradoksale og bisarre end det går an at male, hvis man vil gælde for troværdig.

Zoologisk Have

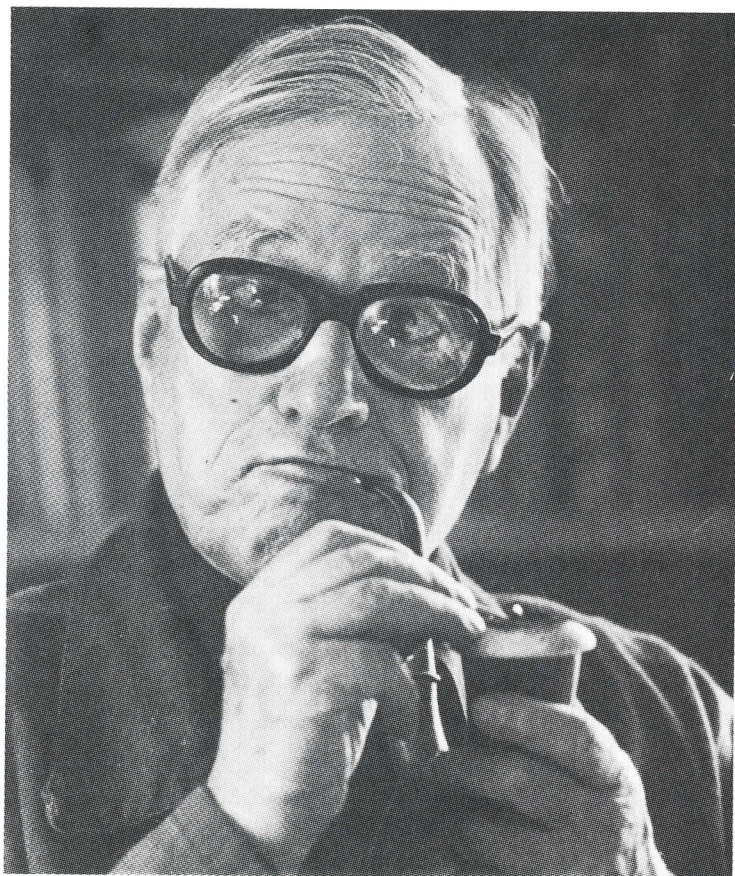
Hvordan er han kommet ind i denne særlige motivverden? Det hænger sammen med en barndomsoplevelse. Når han gik fra skolens ørken kom han forbi Botanisk have med det store palmehus. Det var vedervægende at fordybe sig i denne lille fredelige jungle, et dejligt sted på sure vinterdage.

Fra barn af har Scherfig interesseret sig for naturhistorie, og han har holdt denne interesse levende op gennem årene. Det betyder ikke, at han vil være specialist i dyremaleri, han laver ikke zoologiske tavler. Men klodens liv og vækst og forunderlige mylder befrugter hans maleriske fantasi. Og denne mærkelige mand er ikke blot maler og romanforfatter, men også en anerkendt insektforsker med speciale i guldsmedene og medlem af det eksklusive Entomologiske selskab. Et talent med tre hoveder!

Under den tyske besættelse da udenrigsministeriet havde forbudt Scherfig at skrive romaner, udarbejdede han en afhandling om guldsmedene, forsynet med et pragtfuldt fotografisk illustrationsmateriale. Den er endnu ikke udgivet, men vil engang vise publikum Scherfig fra en ny side. Skriftet blev til under besværlige vilkår. Både det danske og det tyske politi syntes at være interesseret i det. - Hvad er det? spurgte de danske betjente da de fandt manuskriptet ved en husundersøgelse. Og: Was bedeutet das? spurgte Gestapo da de gennemrodede Scherfigs mappe og fandt nogle optegnelser over fossile guldsmede. Og med en revolver i næsen måtte han forklare at det ikke drejede sig om en hemmelig kode, men om zoologiske optegnelser.

Borgerligt åndsliv

Som romanforfatter er Hans Scherfig så forskellig fra maleren, at ingen der ikke ved be-

sked ville tro det er den samme kunstner. I hans bøger er det aktuelle kulturproblemer han tager op til behandling, allehånde udslag af borgerligt åndsliv, ikke mindst spørgsmålet om skolen og opdragelsen. Han er en klar og målsikker fortæller, der kan udfolde og lunende humor når han skildrer små velmenende sektariske filantroper, og en ætsende ironi når han afslører dumheden og hovmodet hos repræsentanterne for en officiel og bornert konservatisme. I alle sine bøger bruger han det tekniske trick at hænge skildringen op på et kriminaltilfælde, en mystisk forbrydelse.

Det er i grunden ikke så svært at se sammenhængen mellem den idylliske maler og den sati-

riske romanskribent Hans Scherfig. I sine malerier fremstiller han jordens rigdom af udtømmelig og fantastisk skønhed. I sine romaner angriber han de kræfter i samfundet og kulturlivet der spærrer mennesker ude fra livets rige muligheder.

(1950)

De, der drog ud

Tjim Tjim Tjim

BUM Bum Bum

Vift stolt på Kodans bølge
Stars and Stripes forever!

Her kommer vi –

Nej, vi kommer ingenlunde

Vi stævner

Vi stævner på en færd

How are you?

hjemme under de små forhold!

Vi er dem, der drog ud

Læg mærke til os, vi drog ud
stævnede ud.

Hurra for dem, der drog ud.

Hurra for dem, der kom igen

Hurra for dem, der blev der-
ude

Hurra for dem, der blev
hjemme

Aalborg – Rebild

Drikkepenge

Drikkepenge

Se på os:

Vi har skrevet på maskine i
22. etage

Vi har strøet møg i den store
verden

Vi har pudset sko for ver-
dens største fødder.

Men vi glemte ikke Danmark

DANMARK

Ned med tyskerne

Ned med negrene

Ned med jøderne

Ned med kommunisterne

Ned Ned

!!!!!!

Øl og rullepølsemad

Bøf og festtaler

Festkomiteer og keglebaner

og kongens skål

og stars and stripes

Lille Danmark

Vi bærer dig

Vi løfter dig op til os

og fodrer dine kelnere

Vi kontorsvibler

og knoldesparkere

fra den nye verden.

Vi kosmopolitiske møgspredere

og internationale skopudsere

Danske patrioter

og AMERIKANSKE patrioter

Glem os ikke Glem os ikke

Mindehøje Mindeparker

Mindesten Mindebænke

Glem os ikke

Drikkepengesyge små byer

HELLO HELLO

VI STÆVNER HJEMAD.

H.S. (1930)

Vi er nogle få outsiders. Nogle folk, som ikke gider gøre nytte, men blot vil kikke på de andre. Vi skulker fra tilværelsen. Vi er tilskuere, som ser på, hvordan de andre maser og slider for at opretholde samfundet. Sådanne overflødige mennesker kalder man *kunstnere*.

H.S.

Jorden er hjem søgt af mange slags vanvid, men det er ikke forudbestemt, at vi skal affinde os med det.

H.S.

Vores planet er et tåleligt opholdssted, den er rummelig og frugtbar og fuld af forunderlig skønhed og afveksling.

H.S.

Hvis man skal male Paradisets have, afbilder man altid noget, vi kender i forvejen. Alle de billeder, som fromme kunstnere i århundredernes løb har malet af de saliges egne, viser os dejlige jordiske landskaber og haver. Det har aldrig været muligt for nogen kunstnerisk fantasi at udtænke himmelske skønheder og glæder, som ikke allerede i overmål fandtes her på jorden.

H.S.

For meget kaffe.

For meget korn.

For meget kød.

Menneskene bliver ikke alene og hjælpeløse, fordi de ikke mere laver sig guder. De har hinanden.

H.S.

Man kan nok ikke med overtalelser formå en tiger til at blive vegetarianer; der skal måske bruges håndkraft for at flytte dem, der vil leve af andres arbejde.

H.S.

Når man ikke tror på noget-somhelst, bliver man let overtroisk.

H.S.

I virkeligheden ser vi i naturen alle de forbrydelser og nederdrægtigheder, som det menneskelige samfund søger at begrænse med love og straffe, udfolde sig frit.

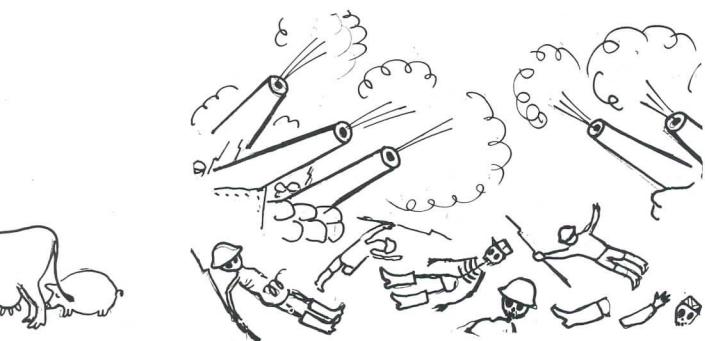
H.S.

Uden at ringeagte kannibalerne bør vi stræbe efter at fjerne os fra dem så meget som muligt.

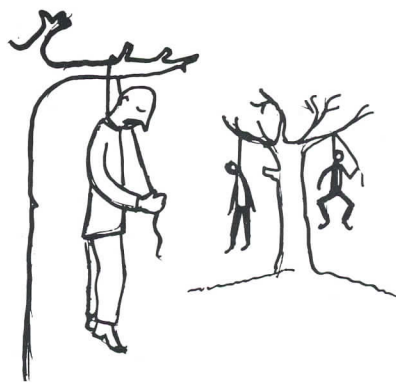
H.S.

Kunstnerne modtager ikke nogen guddommelig inspiration, de har bare nærmet sig naturen og er kommet i et nært forhold til tingene. Naturen er mere fantastisk end nogen kunstfrembringelse kan blive.

H.S.

For mange arbejdsløse.

For mange mennesker overhovedet.

Mødet med Otto Gelsted

Det ville være smukt, hvis man - når man bliver spurgt om, hvordan man har fundet frem til sine meninger og sin livsanskuelse - uden videre kunne svare, at man er nået dertil ad den logiske tænknings vej.

Det ville lyde smukt. Men det ville ikke være sandt. Man tænker sig ikke til tingene i ensomhed. Man finder ikke frem til en filosofi alene. Der må have været nogen, som har tændt lys ved vejen.

Det er ganske vist på mode for tiden at skrive digte og teaterstykker om »menneskets uovervindelige ensomhed«. Men det er i virkeligheden ikke muligt for et menneske at slippe ud af menneskenes uovervindelige fællesskab. I absolut ensomhed kan man ikke være menneske.

Vores liv bestemmes ikke af usynlige guder eller mystisk inspiration, men af medmennesker, vi møder. Jeg har haft den lykke at møde Otto Gelsted, da jeg var ganske ung.

Lærer i tysk

I den triste skole, jeg blev sat i som barn, hvor man i overens-

stemmelse med skolens motto »ved sindrig tugt formede det medfødte talent« og påførte os klassisk dannelse ved hjælp af næveslag og dunk i hovedet, skete der engang det usædvanlige, at en lærer læste nogle moderne digte højt for klassen.

Det var en ung ny lærer, som var mærkelig og påfaldende derved, at han ikke slog sine elever i ansigtet eller brølede som en løve og spyttede som en lama, men opførte sig normalt ligesom mennesker uden for skolen. Han var oven i købet lærer i tysk; det har været i strid med al plan og ordensreglement, at han læste danske digte for os - endda moderne digte - i en skole, hvor alt nutidigt var mistænkeligt.

Jeg synes, at Otto Gelsted bragte lidt lys ind i ungdomstidens formørkelse. Et ønske om klarhed. Ord og udtryk for det, man famlede efter. Vilje til at tvinge det uarticulerede ind under form. Sammenhæng, forbindelse. Og trods elendighed og sorgen bekræftelse af livet, en tak til livet. Jo tak, liv! Goddag!

Helt alene ville man ikke være til. Uden ord har man ingen tanke, og hvert levende menneske har fået sine ord af an-

dre. Det er digtekunstens begreb. Kunst er fællesskab. Selv enetaler skal høres af nogen.

Tændte et lys

Det har altid været Otto Gelsteds sag at tænde lys. Som en lysbringer kom han ind i éns liv. - *Lykkelig den, der i tide sin egen klarhed har fundet!* - siger han. Og lykkelig den, der kunne tænde lys for andre!

Måske er Gelsted medskyldig i, at også jeg er blevet partisk. Det er meget længe siden, at jeg som skoledreng lyttede til ham. Der er gået så mange år, at vi efterhånden er blevet jævnaldrende.

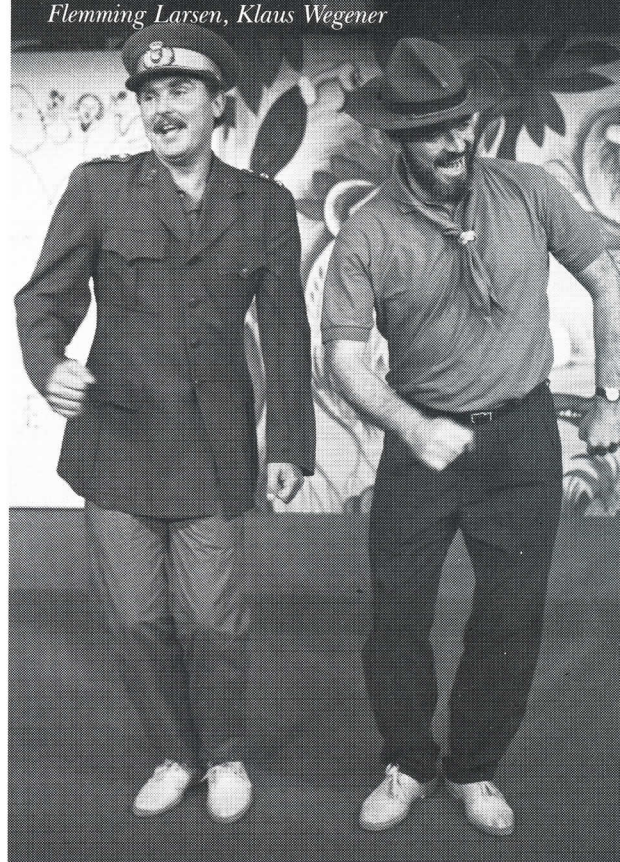
Hvad har vi dog ikke oplevet sammen i alle de år! Krig og besættelse og illegalitet. Politisk kamp. Det er ikke så længe siden, at opvakte studenter smed sten efter os i Dronningens Tværgade og knuste ruderne i vores partihus. Måske vil vi opleve mere af den slags.

Men jeg vil ikke fortryde, at jeg som ung lod mig påvirke af Otto Gelsted, som forkyndte:

»Jeg gør mig til talsmand for en aktiv humanisme, der støtter sig til arbejderklassen og virker med til at virkeliggøre det klasseløse samfund, jeg gør mig til talsmand for en revolutionær humanisme.« (1963)

*Pia Henningsen
Flemming Larsen
Klaus Wegener*

Flemming Larsen, Klaus Wegener

Klaus Wegener, Merete Voldstedlund, Pia Henningsen, Flemming Larsen

*Klaus Wegener
Pia Henningsen
Merete Voldstedlund
Flemming Larsen*

*Klaus Wegener
Merete Voldstedlund
Flemming Larsen
Pia Henningsen*

Hans Scherfigs forfatterskab

Hvad lærer vi i skolen? (skolebog, 1933)
Den døde mand (roman, 1937)
Den forsvundne fuldmægtig (roman, 1938)
Det forsømte forår (roman, 1940)
Mørkets magter (kollektivroman, 1940/56 s.m.
Hans Kirk og Otto Gelsted)
Idealister (roman, 1944/45)
Vores lille land (børnebog, 1944)
Rejse i Sovjetunionen (rejsebeskrivelse, 1951)
På vej ind i vandmanden (essays, 1951)
Skorpionen (roman, 1953)
Det befriede Rumænien (rejsebeskrivelse, 1953)
Niels Klims underjordiske rejse (tegneserie,
1955/56)
Dammen (naturbeskrivelse, 1958)
Om litografi (1959)
Den gloende drage over Roskilde (artikler, 1959)
Krigs-ABC (essays, 1961)
Frydenholm (roman, 1962)
Tre digtere (essays, 1963)
Den fortabte abe (roman, 1964)
En boggave (essays, 1965)
Naturens uorden og andre essays (1965)
Hos Kirgiserne (rejsebeskrivelse, 1965)
Årbog (kommentarer) i Land og Folk (1966-79)
Rumænsk billedbog (rejsebeskrivelse, 1967)
Den fattige mands bil (essays, 1971)
Morgenrødens land (rejsebeskrivelse, 1971)
Månen og trediveårskrigen (essays, 1972)
Tegninger (1972)
Butleren og andre historier (noveller, 1973)
Udvalgte essays, 1-3 (1973-75)
Zoologisk Have (Udklipsbog, 1975)
Journalistik fra 30'erne (essays, 1975)
Cecilies bog (børnebilledbog, 1976)
Arbejderpresse og presseprostitution (essays,
1977)
En rænkefuld prælat (1977)
Liljas bog (børnebilledbog, 1977)
10 artikler om kultur, kunst og æstetik (1979)
Uden for kunstcaféen (essays, 1979)
Den lange dag (rejsebeskrivelse, 1979)
Lyttere og lurere (artikler, 1983)

*Klaus Wegener, Flemming Larsen,
Pia Henningsen, Merete Voldstedlund*

Pia Henningsen, Klaus Wegener, Merete Voldstedlund, Flemming Larsen

*Flemming Larsen
Merete Voldstedlund*